

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Omgevingsanalyse met het oog op de uitrol van een Vlaamse strategie rond illegale drugs.

Samenvatting

Het Vlaams Regeerakkoord en de interfederale drugsstrategie 2026–2029 voorzien verschillende engagementen inzake de aanpak van de problematiek van illegale drugs. Met het oog op een geïntegreerde en gecoördineerde Vlaamse aanpak wordt daarom werk gemaakt van een overkoepelende Vlaamse strategie. Onder “illegale drugs” worden in dit kader illegale psychoactieve middelen verstaan, evenals het verboden oneigenlijk gebruik van lachgas en het gebruik van verboden prestatiebevorderende middelen (doping).

Als inhoudelijke basis voor de verdere uitwerking van deze strategie werd een omgevingsanalyse opgesteld, die de problematiek rond illegale drugs en de impact ervan op Vlaanderen in kaart brengt. Met deze nota wordt de omgevingsanalyse voorgelegd aan de Vlaamse regering.

1. SITUERING

Het Vlaams Regeerakkoord bevat verschillende engagementen inzake de aanpak van de problematiek van illegale drugs, verspreid over diverse beleidsdomeinen, waaronder Verkeersveiligheid, Sport, Welzijn en Justitie en Handhaving, met relevante raakvlakken met onder meer Omgeving en Energie.

Daarnaast werd in februari 2026 de interfederale drugsstrategie 2026–2029 goedgekeurd. Deze strategie heeft een ruimere scope dan enkel illegale drugs. Ze omvat ook legale producten en gedragingen die bewezen of potentieel verslavend zijn en vanaf een bepaalde blootstelling of bij oneigenlijk gebruik schadelijke effecten kunnen veroorzaken, zoals alcohol, tabaks- en aanverwante producten (waaronder vapes). Daarnaast richt de strategie zich op andere substanties met verslavend potentieel, zoals onder meer gedragsverslavingen, waaronder gok- en kansspelen (offline en online) en gaming. Vanuit Vlaanderen geven we aan deze thema's ook uitvoering binnen de verschillende beleidsdomeinen.

De voorliggende strategie focust specifiek op illegale drugs. Met het oog op een meer geïntegreerde en gecoördineerde Vlaamse aanpak rond illegale drugs wordt beoogd deze verschillende beleidsinitiatieven en acties samen te brengen binnen één overkoepelende Vlaamse strategie rond illegale drugs. In de Beleids- en Begrotingstoelichting van Justitie en Handhaving (2026) wordt ook expliciet voorzien dat vanuit het beleidsdomein Justitie en Handhaving in 2026 wordt gestart met de

uitrol van deze Vlaamse strategie, afgestemd op de interfederale drugsstrategie (SD 4: de strijd tegen drugs). Onder “illegale drugs” worden in dit kader illegale psychoactieve middelen verstaan, evenals het verboden oneigenlijk gebruik van lachgas en het gebruik van verboden prestatiebevorderende middelen (doping).

Als inhoudelijke basis voor deze strategie werd een omgevingsanalyse opgesteld. Deze analyse brengt de problematiek rond illegale drugs in kaart op zowel Belgisch als Vlaams niveau, aangezien ontwikkelingen buiten Vlaanderen eveneens een impact kunnen hebben op het Vlaamse beleid en de Vlaamse context.

De omgevingsanalyse vormt het inhoudelijke vertrekpunt voor de verdere uitwerking van een concreet actieplan voor de Vlaamse strategie. De coördinatie van dit actieplan zal worden opgenomen door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving. De verdere opmaak en uitvoering gebeuren in nauwe samenwerking en afstemming met de betrokken collega-ministers.

2. OMGEVINGSANALYSE

De afgelopen periode werd een omgevingsanalyse uitgevoerd ter voorbereiding van de uitrol van een Vlaamse strategie rond illegale drugs. Deze analyse bracht zowel de illegale drugsmarkt en criminaliteitscijfers als gebruikspatronen en de bredere impact op gezondheid en leefomgeving in kaart. Door trends en knelpunten zichtbaar te maken, biedt de analyse een onderbouwde basis om binnen de Vlaamse bevoegdheden beleidskeuzes te sturen en prioriteiten vast te leggen.

Uit de analyse komen volgende belangrijke tendensen naar voren, waarmee rekening zal worden gehouden bij de verdere uitwerking van het actieplan:

1. België en Vlaanderen fungeren als knooppunt in de internationale illegale drugsmarkt.
2. Druggerelateerd geweld en ondermijnende criminaliteit nemen toe.
3. Jongeren en minderjarigen worden vaker kwetsbaar voor drugscriminaliteit.
4. Het gebruik van klassieke en nieuwe psychoactieve illegale middelen stijgt, evenals polydrugsgebruik.
5. De maatschappelijke impact neemt toe, onder meer op het vlak van gezondheid, veiligheid, maatschappelijke overlast en milieu.

3. VERDER TRAJECT

Na goedkeuring van de omgevingsanalyse werken alle relevante beleidsdomeinen samen aan een concreet actieplan voor de Vlaamse strategie rond illegale drugs. Deze acties worden opgesteld volgens de SMART-principes: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden. Ze zullen van bij de start gekoppeld worden aan kwalitatieve en/of kwantitatieve indicatoren, afhankelijk van de nog te ontwikkelen acties in kwestie. In september 2026 wordt een afgewerkt actieplan voorgelegd aan de Vlaamse regering.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

Bijlage: omgevingsanalyse drugs met het oog op de uitrol van een Vlaamse strategie rond illegale drugs.